

**ЛАТИНСКЕ ИЗРЕКЕ, ПРАВИЛА И ИЗРАЗИ
ИЗ ОБЛАСТИ ЦИВИЛНЕ ПРОЦЕДУРЕ**

Ниш, 2012.

ЛАТИНСКЕ ИЗРЕКЕ, ПРАВИЛА И ИЗРАЗИ ИЗ ОБЛАСТИ ЦИВИЛНЕ ПРОЦЕДУРЕ

Издавач:

Центар за публикације Правног факултета у Нишу

За издавача:

Проф. др Предраг Димитријевић, декан

Уреднице:

Проф. др Невена Петрушић

Асс. Анђелија Адамовић

Технички уредник и дизајн корица:

Ненад Милошевић

Штампа:

СВЕН Ниш

Тираж:

200

ISBN 978-86-7148-158-8

©2012. ЦЕНТАР ЗА ПУБЛИКАЦИЈЕ, ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ НИШ

ТРГ КРАЉА АЛЕКСАНДРА 11, 18000 НИШ, СРБИЈА

ПРЕДГОВОР

Речник „Латинске изреке, правила и изрази из области цивилне процедуре“ резултат је рада на заједничком пројекту студената/студенткиња Правног факултета Универзитета у Нишу. Реализација овог, као и ранијих пројеката студената/студенткиња у оквиру Програма активне наставе/учења на предмету Грађанско процесног права, израз је настојања да се унапреди процес учења и промовише истраживачки рад студената/студенткиња, као један од ефикасних метода савременог универзитетског образовања, који оспособљава студенте/студенткиње на самоучење и подстиче их да изграђују сопствено знање.

Идеја о реализацији овог пројекта јавила се на часовима предавања. Замисао је била да студенти/студенткиње из доступних литерарних извора прикупе и селекују латинске изреке, правила и изразе који се непосредно тичу цивилне процедуре и тиме заједнички створе овај јединствени “цепни” тематски речник. У реализацију пројекта укључило се 35 студената/студенткиња: Сашка Милошевић, Оливера Мијалковић, Александра Ђурковић, Јована Анђелковић, Бранка Тошић, Милица Томовић, Милица Стојковић, Милена Стаменковић, Дуња Дубајић, Јелена Васић, Александра Миловановић, Јелена Ђорђевић, Марија Пешић, Тамара Радосављевић, Бранкица Ћирић, Љубица Виденовић, Тијана Вукадиновић, Ирена Стајић, Дијана Николић, Тијана Јовановић, Јована Китановић, Наташа Јовић, Марија Цолић, Марија Милојевић, Јасмина Панајотовић, Ивана Јоцић, Иван Ђокић, Милош Пешић, Никола Арсић, Милан Станисављевић, Борислав Миленковић, Немања Стаменковић, Стефан Стаменковић, Илија Ружић и Душан Ивковић. Овим својим радом, они су показали спремност да прошире своје знање и учине га *commune bonum*.

Стручну помоћ у припреми речника пружиле су Анђелија Адамовић, асистенткиња на предмету Грађанско процесно право, и проф. др Невена Петрушић, наставница на овом предмету. Речник који су студенти/студенткиње заједничким радом припремили учињен је доступним широј академској јавности захваљујући подршци управе Правног факултета у Нишу и факултетског Центра за публикације.

Надамо се да ће изреке, правила и изразе из овог речника читатељке и читаоци користити не само као декоративне елементе, зато што *quidquid latine dictum sit, altum videtur* (шта год се каже на латинском, мудро звучи), већ и да би правилно разумели ређе коришћене и мање познате латинске максиме и правила из области цивилне процедуре, која су из старог римског права, преко *ius commune*, ушла у састав *common core* савременог европског комунитарног права.

Уреднице

A

A die ad diem (усто и: computatio civilis, супротно: a momento ad momentum)

Од једног до другог дана - од пола ноћи до пола ноћи (грађанско рачунање времена)

A die insinuationis

Од дана уручења

A limine

С прага (одмах)

A momento ad momentum (усто и computatio naturalis, супротно: A die ad diem)

Од тренутка до тренутка - на сате и минуте (природно рачунање времена)

A prima facie

На први поглед

Ab initio

Од почетка, изнова

Absque omni exceptione

Без изузетка

Absentis alicuius procurator praesens imago

Заступник је присутна слика сваког одсутног лица

Absolutio ab actione

Ослобођење од тужбе у материјалном смислу

Absolutio ab instantia

Ослобођење од тужбе у формалном (процесном) смислу

Actio

**Тужба, субјективно
право, правно
овлашћење**

*Actio duplex (слично и:
iudicium duplex, супротно:
action simplex)*

**Тужба којом и
тужилац као и тужени
може да буде осуђен
у главној ствари
(превазиђено схватање
процесноправног
положаја тужиоца)**

*Actio personalis
moritur cum persona*

**Лична тужба умире са
лицем (права везана за
личност титулара гасе се
његовом смрћу)**

*Actio simplex (слично и;
Iudicium simplex или Actor
non condemnatur, супротно
actio duplex)*

**Тужилац не може да буде
осуђен у главној ствари
(савремено схватање
процесноправног
положаја тужиоца)**

Actor

Тужилац

*Actor dicitur qui prius ad
iudicium provocavit*

**Тужилац је онај који
се први обрати суду
(покрене поступак)**

*Actor non condemnatur
(слично и: Actio simplex или
Iudicium simplex)*

**Тужилац не може бити
осуђен**

*Actor qui contra regulam
quid adduxit, non est
audiendus*

**Не може се усвојити
захтев тужиоца којим
тражи нешто супротно
праву**

Actor sequitur forum rei

**Тужилац следи суд
туженог; за решавање
спора месно је надлежан
суд пребивалишта
туженог**

*Actor venire debet
instructor quam reus*

**Тужилац треба да дође на
суд спремнији од туженог
(с обзиром на потребу да
доказује своје наводе)**

*Actore non probante,
reus absolvitur*

**Ако тужилац не
докаже истинитост
својих тврдњи, тужени
се ослобађа (захтев
тужиоца ће бити одбијен)**

*Actori incumbit probatio
(слично u: probatio incumbit
ei qui agit)*

**Терет доказивања је на
тужиоцу**

Ad acta

Међу списе, решена ствар

Ad depositum

**На чување; дати ствар у
депозит**